

Nejvyšší soud

prostřednictvím

Okresního soudu
ve Svitavách

ke sp. zn. 1 T 94/2018

Obviněná M. D. – dovolání

Podle § 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu a ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu podávám v neprospěch obviněné **M. D.**

d o v o l á n í

proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 21.11.2018 sp. zn. 14 To 264/2018, kterým byl podle § 258 odst. 1 písm. b), d) trestního řádu na podkladě odvolání obviněné v celém rozsahu zrušen rozsudek Okresního soudu ve Svitavách ze dne 1.8.2018 sp. zn. 1 T 94/2018 a nově bylo rozhodnuto tak, že se obviněná podle § 226 písm. b) trestního řádu zprošťuje podané obžaloby,

a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, neboť napadený rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

O d ů v o d n ě n í:

Rozsudkem Okresního soudu ve Svitavách ze dne 1.8.2018 sp. zn. 1 T 94/2018 byla obviněná M. D. uznána vinnou jednak zločinem týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku, jednak přečinem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. d), odst. 3 písm. b) trestního zákoníku, kterých se měla dopustit tím, že

*nejméně od měsíce září 2013 do 17.5.2017 v místě tehdejšího společného bydliště v domě čp. * v obci K., okr. S., psychicky týrala svoji nezl. dceru X. X., svěřenou rozhodnutím Okresního soudu Svitavy ze dne 6.10.2016 pod č. j. OP 79/2011-14.03.2017, pod č. j. 23Co 45/2012-548, které nabylo právní moci dne 9.5.2017 do péče svého otce P. D., trvale bytem V. *, N. M. n. M., a to takovým způsobem, že s nezletilou dcerou manipulovala, vytvářela si k ní příliš pevnou až symbiotickou vazbu (duševní připoutání až vzájemné splynutí malého dítěte s matkou) a negativně ji ovlivňovala vůči jejímu otci, který se mohl asi jeden rok s dcerou od 25.6.2014 stýkat jen za účasti osoby v Krizovém centru ve S., přičemž patologická*

fixace matky na nezletilou poškozovala její citový vývoj, což vedlo k hospitalizaci nezletilé ve Š. od 18.5. do 14.6.2017 z důvodu jejího špatného psychického stavu, kdy vyhrožovala sebepoškozením v případě předání do péče otce, načež toto dlouhodobé jednání M. D. mělo za následek výrazně záporný a odmítavý vztah nezletilé ke svému otci s projevy označované jako „syndrom zavrženého rodiče“, načež nesprávné výchovné působení matky vedlo k ohrožení psychosociálního vývoje v důležitých aspektech osobnostního rozvoje nezletilé a k jejímu disharmonickému vývoji s narušením emocí a citů, přičemž psychosociální vývoj nezletilé probíhal ve výše označené době nevyváženě a byl přímým důsledkem v minulosti prožitých nejistot, úzkostí a traumat nezletilé, jejíž duševní i společenský vývoj byl chováním matky trvale poškozen.

Za popsanou trestnou činnost byl obviněný podle § 198 odst. 2 trestního zákoníku, za užití § 43 odst. 1 trestního zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání dvou roků, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v délce trvání dvou roků. Postupem podle § 228 odst. 1 trestního řádu a § 229 odst. 1 a odst. 2 trestního řádu bylo rozhodnuto o vznesených nárocích na náhradu nemajetkové újmy.

Proti uvedenému rozhodnutí podala obviněná odvolání, směřující proti výroku o vině i o trestu. Rozsudek odvoláním napadli rovněž poškození P. D. a nezletilá X. X., když zpochybnili výrok o náhradě nemajetkové újmy. O takto podaných odvoláních rozhodl Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích nyní napadeným rozsudkem ze dne 21.11.2018 sp. zn. 14 To 264/2018 tak, že z podnětu odvolání obviněné podle § 258 odst. 1 písm. b), d) trestního řádu rozsudek soudu prvního stupně zrušil. Sám ve věci poté podle § 259 odst. 3 trestního řádu znovu rozhodl tak, že obviněnou podle § 226 písm. b) trestního řádu zprostil podané obžaloby, v níž bylo jednání obviněné vymezeno shodně, jako v rozsudku soudu prvního stupně. V návaznosti na to bylo podle § 229 odst. 3 trestního řádu rozhodnuto o uplatněných nárocích na náhradu nemajetkové újmy. Odvolání poškozených byla postupem podle § 256 trestního řádu zamítnuta jako nedůvodná.

Z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu vyplývá, že považoval za splněné podmínky pro uplatnění zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Vyjádřil přesvědčení, že situace, která se týká nezletilé, měla být, a také byla, primárně řešena v rámci opatrovnického řízení. Shrnl, že rozsudkem Okresního soudu ve Svitavách ze dne 6.10.2016 č. j. 0 P 79/2014-472 byla nezletilá svěřena do péče otce, přičemž tento rozsudek byl potvrzen rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 14.3.2017 č. j. 23 Co 45/2017-548. Ze zprávy Orgánu sociálně-právní ochrany dětí M. ú. N. M. n. M. ze dne 23.2.2018, kterou přečetl k důkazu, potom konstatoval, že prostředí u otce je kvalitní, bezpečné, bez zjištěných nedostatků, nezletilá je spokojená. Zájem dítěte byl tedy podle krajského soudu naplněn, v čemž spatřuje důvody pro aplikaci zásady subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Připomněl, že situace, kdy jeden z rodičů manipuluje dítě vůči druhému z rodičů, nejsou nijak výjimečné a jsou i v jiných případech řešeny v rámci opatrovnického řízení, případně za pomoci psychologů nebo orgánů sociální ochrany mládeže, ale nikoli pomocí trestního práva.

Krajský soud dále poukázal na skutečnost, že týráním se podle judikatury rozumí zlé nakládání s osobou blízkou žijící s pachatelem ve společném obydlí, které se vyznačuje vyšším stupněm hrubosti, necitelnosti a též určitou vytrvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké přikopání, přičemž vyšší stupeň hrubosti a bezcitnosti je požadavek, který se vztahuje k jednání pachatele jako celku. Krajský soud nezpochybnul, že ze strany matky docházelo k manipulativnímu jednání vůči nezletilé, nicméně zohlednil, že znalkyně PhDr. L. Č. při svém výsledku před okresním soudem uvedla, že jednání matky „nemuselo být ani cílené ani systematické“. Samotné navázání pevné až symbiotické vazby jednoho z rodičů vůči dítěti pak nelze podle odvolacího soudu řešit v trestním řízení. Odvolací soud uvedl, že v průběhu řízení tedy nebylo jednoznačně prokázáno zavinění obviněné ve vztahu k danému následku, když i znalkyně z oboru psychologie při hlavním líčení uvedla, že syndrom zavrženého rodiče je termín v odborné terminologii a nejde o diagnózu. Uzavřel proto, že obviněná svým jednáním znaky skutkové podstaty zločinu týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku po subjektivní ani objektivní stránce nenaplnila.

Pokud jde o přečin ohrožování výchovy dítěte, nebylo podle názoru odvolacího soudu též dostatečným způsobem prokázáno, že by obviněná porušila povinnost o dítě pečovat či jinou povinnost vyplývající z rodičovské odpovědnosti. Konstatoval, že při vyhocené situaci před hospitalizací nezletilé v psychiatrické léčebně byla poškozená usnesením Okresního soudu ve Svitavách ze dne 12.5.2017 sp. zn. 0 NC 4/2017 ponechána ve výchovném prostředí u své matky (i přes výhrady k její výchově), čímž sice nebyla deklarována jakákoli změna poměrů oproti situaci, kdy bylo rozhodnuto o změně péče o nezletilou, ale bylo zvoleno toto v podstatě nouzové řešení za situace, kdy hrozilo sebepoškození nezletilé.

S výše uvedenými právními závěry odvolacího soudu se nelze v plném rozsahu ztotožnit.

V první řadě je třeba zdůraznit, že přečinu ohrožování výchovy mládeže podle § 201 odst. 1 písm. d), odst. 3 písm. b) trestního zákoníku se dopustí, kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti, a pokračuje v páčání takového činu po delší dobu.

V předkládané věci se odvolací soud fakticky ztotožnil se skutkovými závěry soudu prvního stupně, z nichž vyplývá manipulativní jednání obviněné, která si duševně připoutala nezletilou poškozenou a negativně ji ovlivňovala vůči jejímu otci, přičemž patologická fixace obviněné na nezletilou poškozovala její citový vývoj. To vedlo k hospitalizaci nezletilé v psychiatrické léčebně ve Š. na jeden měsíc z důvodu jejího špatného psychického stavu, kdy vyhrožovala sebepoškozením v případě předání do péče otce. Stejně tak lze vyjít i ze skutkového zjištění soudu prvního stupně, že toto jednání obviněné mělo za následek výrazně záporný a odmítavý vztah nezletilé k jejímu otci s projevy označovanými jako syndrom zavrženého rodiče, čímž byl ohrožen psychosociální vývoj poškozené.

Objektem trestného činu ohrožování výchovy dítěte je zájem na řádné výchově dětí, která má být vedena v souladu se zásadami morálky občanské společnosti tak,

aby byl zaručen jejich řádný rozumový, mravní a citový vývoj. Péče o dítě patří k nejdůležitějším povinnostem rodičů ve vztahu k dítěti vedle ostatních povinností vyplývajících z rodičovské péče. V § 31 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění účinném do 31.12.2013 (dále jen „zákon o rodině“), byla jako nejvýznamnější oprávnění i povinnost rodiče vymezena tak, že vedle zdraví dítěte zahrnovala i péči o jeho všestranný tělesný, rozumový, mravní i citový vývoj. Zákon ji tedy chápal široce tak, aby zahrnovala zajištění všech nejen základních, ale se zřetelem na harmonický vývoj dítěte i dalších významných potřeb. Při výkonu uvedených povinností byli rodiče povinni důsledně chránit zájmy dítěte, řídit jeho jednání a vykonávat nad ním dohled odpovídající stupni jeho vývoje. Měli právo užít přiměřených výchovných prostředků tak, aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a jakkoli ohroženo jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj. O závažné porušení povinnosti pečovat o dítě jde tehdy, když osoba, která tuto povinnost má, ji závažným způsobem poruší, což svědčí o tom, že uvedený znak není naplněn porušením každé povinnosti pečovat o dítě, ale jen takovým, které lze označit za závažné porušení (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 1953-1957).

Podle aktuální právní úpravy účinné od 1.1.2014 rodičovská odpovědnost podle § 858 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“) zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Podle § 888 občanského zákoníku dítě, které je v péči jen jednoho rodiče, má právo stýkat se s druhým rodičem v rozsahu, který je v zájmu dítěte, stejně jako tento rodič má právo stýkat se s dítětem, ledaže soud takový styk omezí nebo zakáže; soud může také určit podmínky styku, zejména místo, kde k němu má dojít, jakož i určit osoby, které se smějí, popřípadě nesmějí styku účastnit. Rodič, který má dítě v péči, je povinen dítě na styk s druhým rodičem řádně připravit, styk dítěte s druhým rodičem řádně umožnit a při výkonu práva osobního styku s dítětem v potřebném rozsahu s druhým rodičem spolupracovat. Ustanovení § 889 potom stanoví, že rodič, který má dítě v péči, a druhý rodič se musejí zdržet všeho, co narušuje vztah dítěte k oběma rodičům nebo co výchovu dítěte ztěžuje. Brání-li rodič, který má dítě v péči, bezdůvodně trvale či opakovaně druhému rodiči ve styku s dítětem, je takové chování důvodem pro nové rozhodnutí soudu o tom, který z rodičů má mít dítě ve své péči.

V nyní předkládané věci není obviněné kladeno za vinu, že by zanedbávala zdraví poškozené či její tělesný vývoj. Tím se však povinnosti rodiče zdaleka nevyčerpávají. Za neméně důležité lze považovat právě i povinnosti rodiče pečovat o citový, rozumový a mravní vývoj, do jehož zdravého utváření obviněná svým jednáním zasáhla velmi podstatně. Právě vzhledem k intenzitě jednání, kdy na základě lživých a manipulativních informací vytvářela neodůvodněný negativní postoj poškozené k otci, vedoucí až ke zjištěným negativním důsledkům v psychosociální oblasti poškozené, lze dovodit, že v konkrétním případě se jednalo o závažné porušení povinnosti o poškozenou pečovat. K tomu pak přistupuje i okolnost, že obviněná podstatným způsobem zasáhla do práva poškozené na styk s jejím otcem, přičemž takového výsledku i zcela zjevně chtěla dosáhnout. Možnosti obžalobou

navrhovaného právního posouzení si byl přitom krajský soud zjevně vědom, pokud v této souvislosti zmínil též rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 67/2016, jímž bylo odmítnuto dovolání obviněného uznaného vinným týmž přechinem za skutkově srovnatelných okolností. Proti tam uvedeným důvodům však krajský soud v nyní předkládané věci nepředložil dostatečně relevantní konkurující právní argumentaci. Z hlediska naplnění subjektivní stránky pak není pochyb o tom, že obviněná si musela být vědoma, že svým jednostranným postupem zasahuje do práv poškozené, přičemž uvedeným způsobem si počínat i chtěla. Za popsaných okolností lze v jednání obviněné důvodně spatřovat též naplnění objektivní a subjektivní stránky přechinu ohrožování výchovy dítěte.

V konfrontaci se skutkovými zjištěními soudů neobstojí ani právní závěr odvolacího soudu, že je namístě v daném případě aplikovat zásadu subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Trestným činem je podle trestního zákoníku takový protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně (§ 13 odst. 1 trestního zákoníku). Zásadně tedy platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání. Tento závěr je však v případě méně závažných trestných činů korigován použitím zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 trestního zákoníku, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Zvláštnost materiálního korektivu spočívajícího v použití subsidiarity trestní represe vyplývá z toho, že se jedná o zásadu, a nikoli o konkrétní normu, a proto je třeba ji aplikovat nikoli přímo, ale v zásadě jen prostřednictvím právních institutů a jednotlivých norem trestního práva. Zakotvení zásady subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu použití trestního práva jako „ultima ratio“ do trestního zákoníku má význam i interpretační, neboť znaky trestného činu je třeba vykládat tak, aby za trestný čin byl považován jen čin společensky škodlivý. Společenská škodlivost není zákonným znakem trestného činu, neboť má význam jen jako jedno z hledisek pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Společenskou škodlivost nelze řešit v obecné poloze, ale je ji třeba zvažovat v konkrétním posuzovaném případě u každého spáchaného méně závažného trestného činu, u něhož je nutné ji zhodnotit s ohledem na intenzitu naplnění kritérií vymezených v § 39 odst. 2 trestního zákoníku, a to ve vztahu ke všem znakům zvažované skutkové podstaty trestného činu a dalším okolnostem případu. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Kritérium společenské škodlivosti případu je doplněno principem „ultima ratio“, z kterého vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné (viz stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2012, publikované pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.). Posuzováno těmito hledisky nelze závěr odvolacího soudu o nutnosti uplatnění zásady subsidiarity trestní represe akceptovat.

Uvedený závěr odvolacího soudu je v první řadě vnitřně rozporný, neboť hledisko subsidiarity trestní represe je namístě uplatnit tehdy, když je jinak skutková podstata

daného trestného činu jak po stránce subjektivní, tak i po stránce objektivní bezesbýtku naplněna. To však sám odvolací soud zpochybňuje, když následně v jednání obviněné naplnění těchto složek trestného činu neshledává.

V ryze obecné poloze lze potom souhlasit s tezí odvolacího soudu, že situace, kdy jeden z rodičů manipuluje dítětem v rámci opatrovníckého řízení proti druhému rodiči, jsou bohužel běžné. Z toho však bez dalšího nelze dovodit, že je tak vyloučena aplikace trestněprávní represe, neboť každý případ je třeba posuzovat ryze individuálně. V předkládané věci obviněná vlastním přičiněním přivodila své nezletilé dceři následky popsané ve skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně, a již tento následek potřebnou míru společenské škodlivosti bezpochyby vykazuje. Na absenci společenské škodlivosti jejího jednání nelze usuzovat ani z okolnosti, že nezletilá poškozená byla ve výsledku svěřena do péče svého otce, kde její vývoj probíhá uspokojivým způsobem. Je to totiž právě jednání obviněné, které mělo takové úpravě vztahů nezletilé s jejím otcem zabránit. Nezletilá tak byla v důsledku cíleného manipulativního a několik let trvajícího jednání obviněné vystavena opakovanému znaleckému zkoumání, její styk s otcem probíhal pouze omezeně a v krizovém centru a takto vyvolaný negativní postoj k otci vygradoval tím způsobem, že musela být hospitalizovaná v psychiatrické léčebně. V uvedené manipulaci obviněná nepřestala ani poté, co byla nezletilá svěřena do péče otce, což bylo příčinou, že i styk obviněné s poškozenou musel být následně prováděn za asistence příslušných orgánů. Z hlediska subsidiarity trestní represe není významné, že následně se podařilo prostředky soukromého práva negativní důsledky předchozího jednání obviněné částečně napravit, když k nápravě došlo v podstatě navzdory cílené snaze obviněné a proti její vůli. Všechny zmíněné okolnosti naopak indikují, že prostředky práva soukromého zde nejsou dostatečné a je třeba z předchozího jednání obviněné dovodit i důsledky v rovině práva trestního. S ohledem na výše rozvedené důvody pak nebylo ani namístě aplikovat v této trestní věci zásadu subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 trestního zákoníku.

Pokud jde o žalovaný zločin týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku, dopustí se ho ten, kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově a páchá-li takový čin po delší dobu.

V této souvislosti je třeba se zabývat otázkou, zda i jednání obviněné svou podstatou naplňovalo znak týrání, jenž je stávající judikaturou vymezen jako zlé nakládání se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří. Zlé nakládání se přitom může odehrávat jak v rovině fyzické, tak i v rovině psychické. Nyní předkládaná věc je do jisté míry specifická v tom, že zlé nakládání se primárně nemuselo poškozené jevit jako těžké příkoří, avšak takový pocit těžkého příkoří byl nevyhnutelným důsledkem předmětného jednání zaměřeného proti druhému rodiči. Je tudíž třeba se zabývat tím, zda lze z hlediska nastalých důsledků pro psychiku poškozené považovat za zlé nakládání i takové jednání, kdy jeden z rodičů za účelem prosazení vlastního zájmu a současně poškození zájmu rodiče druhého působí na dítě svěřené mu do péče takovým způsobem, že u něj cíleně vyvolává nenávisť vůči druhému rodiči, kterého mělo dítě původně rádo a mělo s ním bezproblémový vztah, do té míry, že tak způsobí u dítěte těžké narušení morálního, sociálního a psychického vývoje vedoucí až ke snahám o sebepoškozování a nucené hospitalizaci. I takto nastolený stav, byť poškozená si jej uvědomovala postupně, je přitom namístě

považovat za stav psychické trýzně a těžkého příkoří, tedy stav odpovídající vymezenému pojmu týrání. Akceptaci naznačeného lze přitom považovat za potřebné i z hlediska usměrnění další aplikační praxe.

Pokud jde o údajný nedostatek subjektivní stránky ve vztahu ke zločinu týrání svěřené osoby, je třeba zmínit, že trestný čin je podle § 15 odst. 1 trestního zákoníku spáchán úmyslně, jestliže pachatel a) chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem (úmysl přímý), nebo b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn (úmysl nepřímý). Podle § 15 odst. 2 trestního zákoníku se srozuměním rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem. Objektem trestného činu týrání svěřené osoby je zájem společnosti na ochraně osob, které vzhledem ke svému věku nebo z jiných důvodů jsou v péči nebo výchově jiných osob (viz Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. § 140 až 421. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 1934).

Právním každého dítěte je, pokud to objektivní okolnosti umožňují, styk s oběma rodiči. Budování pozitivních rodinných vztahů je důležité pro dítě nejen z pohledu jeho momentálního psychického komfortu, ale i z hlediska jeho budoucího psychického a sociálního vývoje. Situace, kdy jeden z rodičů přenáší na dítě svůj negativní postoj k druhému rodiči až do takové míry, jako tomu bylo v posuzovaném případě, může dítě poškodit stejně jako týrání fyzické. V této souvislosti odvolací soud k závěru o možné absenci úmyslného zavinění na straně obviněné dospěl na základě výpovědi znalkyně PhDr. L. Č., která k dotazu obhájce objasňovala pojem „syndrom zavrženého rodiče“, a obecně uvedla, že „....nemusí to být cílené a systematické, dítě to vycítí i ze situace a chování“. Ani s tímto závěrem odvolacího soudu se ztotožnit nelze, neboť tím vlastně odvolací soud přenechal řešení právní otázky zavinění znalci, což však znalci nijak nepřísluší. Účelem znaleckého posudku je podle § 105 trestního řádu objasnění skutkových okolností na základě odborných znalostí v příslušném oboru (srov. rozhodnutí publikované č. 56/1965 Sb. rozh. tr.). Znalci tedy nijak nepřísluší hodnotit výpovědi svědků a obviněných nebo činit právní závěry, a to ani závěry ohledně naplnění subjektivní stránky trestného činu. Ze skutkových zjištění soudu prvního stupně je přitom zcela zřejmé, že obviněná se zřetelem ke svému vzdělání a intelektu si musela být vědoma toho, že svým jednáním postupně vytváří nezletilé negativní postoj k jejímu otci, což byl následek, který ostatně i způsobit chtěla. S ohledem na delší dobu působení a gradaci takové manipulace si zároveň musela být vědoma, že nezletilé následný styk s otcem způsobí z psychického a citového hlediska značné psychické a psychosomatické obtíže. Lze tak i ve vztahu k pocitu těžkého příkoří u nezletilé hovořit o srozumění obviněné s takovým následkem. Pouze pro úplnost lze dodat, že uvedená citace vyjádření znalkyně byla odvolacím soudem vytržena z celkového kontextu, neboť znalkyně se nejprve zabývala obecně výkladem pojmu „syndrom zavrženého rodiče“, avšak v další části své výpovědi konkrétně k obviněné uvedla, že byla k tomuto syndromu vyšetřována lékaři a složka vědomá a účelová u ní dána je.

Souhrnně řečeno, na základě uvedených důvodů bylo namístě jednání obviněné posoudit v souladu s podanou obžalobou a rozsudkem soudu prvního stupně, a to jako přečin ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. d), odst. 3 písm. b) trestního zákoníku, a vzhledem ke specifickému působení na psychický

vývoj poškozené i jako zločin týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku. Soud odvolací tedy jednání obviněné nesprávně právně kvalifikoval, když došel k závěru, že žalovaný skutek není trestným činem a své rozhodnutí tak zatížil vadou ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu.

S ohledem na popsání skutečnosti

n a v r h u j i,

aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit s ohledem na § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu:

1. podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 trestního řádu napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 21.11.2018 sp. zn. 14 To 264/2018 zrušil, a dále zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
2. a dále postupoval podle § 265l odst. 1 trestního řádu a přikázal Krajskému soudu v Hradci Králové – pobočce v Pardubicích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Pokud by Nejvyšší soud shledal, že je v posuzované věci nutno rozhodnout jiným způsobem, než předpokládaným v § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu, vyjadřují i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání.

Brno 29.1.2019

otisk úředního razítka

JUDr. Pavel Zeman
nejvyšší státní zástupce